

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep, 0030 Oslo

15.10.2009

Att: Rønnaug Eitrem

Høringsuttalelse vedrørende "Endringer i introduksjonsloven og statsborgerloven med forskrifter og utlendingsforskriften".

Vi viser til høringsbrev.

Til § 2

Folkeuniversitetet ser det som positivt at introduksjonsordningen utvides til gruppen beskrevet under e) første ledd.

Til §§ 17 og 18

Folkeuniversitetet støtter de foreslåtte endringene.

Kommentar:

De som hører inn under ordningen har i teorien "alltid" hatt mulighet til å få 3000 timer ved behov. Som beskrevet i høringsbrevet har ikke alle kommuner fulgt dette i praksis, samtidig som de fleste trenger langt flere timer en minstekravet på 300.

Dette kan føre til at personer som har kapasitet til å bestå Norskprøve 3, forutsatt at de får tilstrekkelig antall timer, blir ansett som å ha fullført sin norskopplæring så snart de har bestått Norskprøve 2, som ofte ikke vil være tilstrekkelig til å dekke deres behov og muligheter for å utnytte sine ressurser.

Med bakgrunn i dette ser vi det som et godt forslag til endring at *plikten* til å delta i norskopplæringen økes til 600 timer, forutsatt at "Personer som består avsluttende prøve før hun eller han har gjennomført 600 timer pliktig opplæring, kan søke om fritak fra plikten." (jf pkt 4.2 i Høringsnotatet.)

For mange vil det være nødvendig å dokumentere norskferdigheter på et nivå *over* Norskprøve 3 for at de skal få realisert sin medbrakte kompetanse eller potensial. Vi tolker endringen som at personer som består avsluttende prøve før gjennomførte 600 timer *kan* søke fritak for plikten, men også at de kan *fortsette* i norskopplæring fram til fullførte 600 timer for ytterligere å bedre sine norskferdigheter og stå bedre rustet i å delta i arbeids- og samfunnsniv.

I høringsnotatet står det at "Evalueringen viser også at personer med god progresjon trenger 850-1000 timer for å lære norsk." Det ville være klargjørende om det, i forbindelse med seinere informasjon rundt endringer av ordningen, kunne føyes til hvilket nivå det er snakk om: Gjelder dette nivå A2 eller B1?

Til § 19

Folkeuniversitetet er enige i at det er den enkelte som i samråd med læreren skal beslutte når og til hvilken prøve han eller hun skal melde seg opp til.

Vi ser det som rimelig at de som stryker, får anledning til å gå opp til gratis prøve på nytt.

Vi ser det også som positivt at det ikke innføres sanksjoner. Mangel på dokumentasjon vil, som departementet påpeker, allerede være en ulempe for den det gjelder.

Samfunnskunnskap

Departementet mener at den avsluttende prøven ikke bør omfatte samfunnskunnskap og viser til Rambøll Managements evaluering av norskopplæringen i 2007 der det går fram at særlig små kommuner hadde problemer med å implementere dette tilbudet.

Norsk språktest mener at ordningen med informasjon om det norske samfunnet som i dag foregår på kursdeltakernes morsmål eller på et språk de forstår, er en etisk sett utmerket løsning. Informasjonsmateriellet kursdeltakerne får kan de også benytte seg av senere ved behov. At noen kommuner kan ha problemer med å ”implementere dette tilbudet”, kan forstås, men det vil neppe være uoverkommelig å få tilbudet gjennomført i hele landet gjennom ulike tiltak dersom det settes inn tilstrekkelig med ressurser. Det må være av stor betydning for både den enkelte og samfunnet at dette blir prioritert.

Når vi likevel støtter departementets forslag, er det ut fra at vi mener at norskprøver, som tester språkferdigheter, og kunnskapsprøver ikke bør blandes sammen.

Vi viser også til problematikken rundt utarbeidelse av kunnskapsprøver i samfunnskunnskap som er omtalt under punktet om statsborgerprøve.

Mer gradert karaktersystem

Departementet antar motivasjonen vil øke om det innføres et mer gradert karaktersystem” enn ”bestått” og ”ikke bestått”.

Folkeuniversitetet Norsk språktest har, etter erfaringene med denne formen for tilbakemelding, tidligere meldt til Vox at det ville være ønskelig å gjeninnføre ”godt bestått”, særlig på Norskprøve 3, siden denne prøven kan bli brukt som *veiledende* dokument for norskferdigheter til inntak til videregående skole. Det kan være et stort sprang i måloppnåelsen innenfor nivå B1 for dem som består prøven, fra dem som akkurat har nådd nivået til dem som er på vei videre til neste.

En tilbakemelding ”godt bestått” for Norskprøve 3 (nivå B1) ville stå for en ferdighetsbeskrivelse på vei mot B2, som måles av *Test i norsk – høyere nivå* (”Bergenstesten”) og gi en naturlig overgang mellom de to prøvene

Det ville være klagende om det kunne føyes til i siste setningen under første avsnitt hvilket nivå det er snakk om: ”Evalueringen viser også at personer med god progresjon trenger 850-1000 timer for å lære norsk.” Gjelder dette nivå A2 eller B1?

Til nye §§ 23 og 26

Folkeuniversitetet støtter at Fylkesmannen fører tilsyn som beskrevet og at kommunen plikter å føre internkontroll.

Dette tilsynet vil også omfatte å kontrollere at bestemmelsene i § 6 i Introduksjonsloven – vedrørende *Individuell plan* blir ivaretatt. Vårt inntrykk er at dette ikke alltid gjennomføres slik det er beskrevet i Introduksjonsloven. Jf også merknaden til §§ 17 og 18.

Endringer i andre lover

Statsborgerloven

Endringer i §§ 7 og 8 knyttet til bestått statsborgerprøve

I merknadene til endringene i Introduksjonsloven står det under pkt 5.3 at bestått skriftlig og muntlig Norskprøve 2, Norskprøve 3 og Test i norsk, høyere nivå (Bergenstesten) gir fritak for vilkåret om bestått statsborgerprøve.

Folkeuniversitetet støtter dette.

Med den utviklingen som er mht interesse for å avlegge Norskprøve 2 eller 3, vil vi anta at langt de fleste vil skaffe seg dokumentasjon som nevnt ovenfor.

Folkeuniversitetet støtter også at unntaksbestemmelsene for søkere som av helsemessige eller andre tungtveiende årsaker er ute av stand til å delta i /gjennomføre norskopplæring utvides til også å gjelde kravet om bestått statsborgerprøve

Norskopplæring for arbeidsinnvandrere og familiegjenforente

Folkeuniversitetet ber departementet vurdere om arbeidsinnvandrere kan stimuleres til å lære norsk gjennom at det innføres gratis norskopplæring også for denne gruppen. Dette gjelder både innvandrere som i dag har plikt, men ikke rett og innvandrere uten rett og plikt.

Enkelte arbeidsgivere bidrar til at arbeidsinnvandrere får denne muligheten. Andre gjør det ikke, verken økonomisk eller ved å legge til rette for at det er praktisk mulig, med de problemene det innebærer i forhold til blant annet utrygt arbeidsmiljø, mangel på informasjon om rettigheter og plikter i det norske samfunnet og fare for utstøtelse av arbeidsmarkedet.

Alternativt ber vi departementet vurdere ordninger som inviterer til en dugnad der arbeidsgiver, arbeidstaker og det offentlige går sammen om å sørge for at også arbeidsinnvandrere på en overkommelig måte kan skaffe seg norskkunnskaper.

Vi ber også departementet vurdere om eventuelle familiegjenforente til arbeidsinnvandrere som verken er i arbeid eller skole, får tilbud om gratis norskopplæring, og at denne samordnes med den øvrige norskopplæringen. Språk er nødvendig for å kunne delta i samfunnet og i det politiske liv, skaffe seg informasjon og komme ut i arbeidslivet og å kunne bidra ved eventuelle barns skolegang.

Norskopplæring for unge og voksne som er gitt opphold fordi de er ofre for menneskehandel.

Vi ber departementet vurdere om denne gruppen bør få samme rettigheter til norskopplæring som asylsøkere.

På lik linje med asylsøkere er det ingen garanti for at de får varig opphold i Norge, men det samtidig en mulighet for at de får det. Det dreier seg om en forholdsvis liten gruppe, og dersom dette samordnes med annen norskopplæring burde det ikke føre til vesentlige kostnader sammenlignet med den positive betydningen det vil ha for enkeltmenneskene det gjelder og samfunnet for øvrig, det være seg om de oppholder seg midlertidig i Norge eller kommer til å bli her permanent.

Statsborgerprøve

Hvem vil i praksis bli omfattet av kravet om statsborgerprøve?

De foreslåtte endringene til vilkår for statsborgerskap medfører at en innvandrere som kan dokumentere at hun/han har *gjennomført opplæring i norsk, i tillegg* ”skal bestå en særskilt prøve som dokumenterer at de har grunnleggende kunnskaper i norsk språk og kjennskap til norske samfunnsforhold”. Denne særskilte prøven kalles ”statsborgerprøve”. Departementet sier videre i punkt 5.4 i høringsnotatet at ”Det er nærliggende å legge opp til et nivå for statsborgerprøven som ikke er høyere enn nivået for Norskprøve 2.”

Folkeuniversitetet tolker dette som at de gruppene det er snakk om her

- enten er personer omfattet av ”rett og plikt” som har gjennomført 300 / 600 timer norskopplæring med samfunnskunnskap, men har ikke gått opp til, eller bestått en av de avsluttende prøvene.
- er personer som ikke omfattes av ”rett og plikt” og som ikke kan dokumentere norskferdigheter gjennom bestått Norskprøve 2, Norskprøve 3 eller Test i norsk - høyere nivå.

Som før nevnt tror vi, i likhet med departementet, at antallet som ikke har dokumentasjon på *norskferdigheter* vil synke. Da gjenstår spørsmålet om samfunnskunnskap.

Etter vår oppfatning kan det bli svært vanskelig å utvikle prøver som dokumenterer ”grunnleggende kunnskap om demokrati, styresett, valgordning og politiske partier” på det språknivået som er beskrevet.

Kunnskap om demokrati vil også innebære at en må ha kjennskap til verdiene som ligger til grunn for demokratioppfatningen. Grunnleggende kunnskap om Norge vil også innebære at en har noe historisk kunnskap. Kjennskap til dagliglivet er også knyttet til klima og naturforhold.

Kunnskapen om det norske samfunnet som kursdeltakerne tilegner seg gjennom det 50 timer lange kurset, enten de tar Norskprøve 2 eller 3, skal derfor nettopp bli gitt på deltakernes morsmål eller på et språk de forstår

Departementet viser til Læreplanen i norsk og sier den kan være et utgangspunkt for å bestemme innholdet i prøven. I Læreplanen kommer de fleste av temaene som er sitert i avsnittene over, først inn på nivåene B1 og B2.

Et språklig nivå på A2 er et forholdsvis lavt nivå. Ordtilfanget/språkføringen som er nødvendig for utforme slike spørsmål vil etter største sannsynlighet ligge godt over nivå A2.

Dette vil igjen innebære at kandidater som er på dette nivået vil kunne ha vanskeligheter med å forstå - og besvare spørsmålene.

Konklusjon:

Folkeuniversitetet mener at en egen statsborgerprøve vil omfatte *svært få personer* fordi langt de fleste vil komme inn under den foreslåtte fritaksordningen ved at de har alternativ dokumentasjon.

Videre mener vi at det *faglig sett* vil være vanskelig for personer med norskferdigheter på nivå A2 å dokumentere kunnskaper som beskrevet. Både fordi det vil være vanskelig å formulere problemstillinger som kandidatene forstår og fordi kandidatene på dette ferdighetsnivået vil ha vanskeligheter med å uttrykke mer komplekse setninger. Jf at de 50 timene med Samfunnsfagundervisning nettopp derfor blir gitt på morsmål eller på et språk de forstår.

En løsning kunne være multiple choice oppgave med avkryssing, der kandidatene kan pugge riktig svaralternativ, men vi kan vanskelig se at en slik testform ivaretar intensjonen med den samfunnsfaglige delen av Statsborgerprøven slik den er beskrevet.

Folkeuniversitetet vil i stedet forslå at det i tillegg til bestått skriftlig og muntlig Norskprøve 2, Norskprøve 3 eller Test i norsk - høyere nivå stilles krav om dokumentasjon av fullført kurs i Samfunnskunnskap

- *enten gjennom introduksjonsprogrammet eller*
- *ved at de av søkerne som ikke har gjennomgått kurset på 50 timer i samfunnskunnskap gjennom introduksjonsordningen, må ta et tilsvarende kurs og fremlegge deltakerbevis.*

Det blir da vesentlig å utvikle metoder og modeller for at kurs i samfunnskunnskap som beskrevet i læreplanen blir tilgjengelige over hele landet – både for de som følger introduksjonsprogrammet og de som vil søke statsborgerskap uten å ha kommet inn under denne ordningen.

Endring til forskrift til § 5.3 - Fedrekvote

Folkeuniversitetet støtter forslaget.

Alfredo de la Nuez
generalsekretær

Berit Halvorsen (sign)
seksjonsleder Norsk språktest